

Српско археолошко друштво

Градски музеј Сомбор

СРПСКО АРХЕОЛОШКО ДРУШТВО

XLVI СКУПШТИНА И ГОДИШЊИ СКУП

Сомбор, 25-27. мај 2023. године

Програм, извештаји и апстракти

140 ГОДИНА

СРПСКОГ АРХЕОЛОШКОГ ДРУШТВА

Сомбор 2023

Организациони одбор скупа

Антонио Ратковић, градоначелник Града Сомбора

Давид Фирањ, директор Градског музеја Сомбор

Анђелка Путица, Градски музеј Сомбор

Викторија Узелац, Градски музеј Сомбор

др Огњен Младеновић, секретар Српског археолошког друштва

др Војислав Филиповић, потпредседник Српског археолошког друштва

др Адам Н. Црнобрња, председник Српског археолошког друштва

Научни одбор скупа

проф. др Душан Михаиловић, Филозофски факултет, Београд

prof. dr Martina Blečić Kavur, Univerza na Primorskem, Fakulteta za humanistične študije, Koper (SLO)

prof. dr Boris Kavur, Univerza na Primorskem, Fakulteta za humanistične študije, Koper (SLO)

dr Daria Ložnjak Dizdar, Institut za arheologiju, Zagreb

dr Marko Dizdar, Institut za arheologiju, Zagreb

др Драган Милановић, Археолошки институт, Београд

др Надежда Гавриловић Витас, Археолошки институт, Београд

Марин Бугар, Народни музеј, Крушевац

др Драгана Вуловић, Археолошки институт, Београд

др Видан Димић, Археолошки институт, Београд

мр Александар Алексић, Завод за заштиту споменика културе Ниш

др Војислав Филиповић, Археолошки институт, Београд

др Адам Н. Црнобрња, Народни музеј Србије

Приредили: Адам Црнобрња и Војислав Филиповић

Издавач: Српско археолошко друштво, Београд и Градски музеј Сомбор

За издавача: Адам Црнобрња и Давид Фирањ

Штампа: Colorgrafx, Beograd

Тираж: 150

Бесплатан примерак

ISBN 978-86-80094-22-9

Република Србија

XVLI скупштина и годишњи скуп Српског археолошког друштва и штампање ове публикације финансирани су средствима Министарства културе и Министарства, технолошког развоја и иновација Републике Србије

САДРЖАЈ

Програм XLVI годишњег скупа.....	5
Извештај о раду Управног одбора САД.....	15
Извештај о финансијском пословању САД.....	24
Извештаји о раду секција САД.....	26
Одбрањени радови на катедри за археологију.....	36
Записник са XLIV скупштине САД.....	39
Апстракти.....	45

ПОЗДРАВНА РЕЧ

Ове године се навршава 140 година од када је, давне 1883. године основано Српско археолошко друштво. Иако ту годишњицу не обележавамо организовањем посебних прослава већ радно, сматрамо да ју је вредно поменути. У протеклој деценији Друштво је консолидовало свој рад, увећало чланство и, чини се, упловило у период стабилног рада. Са друге стране, време у коме живимо и радимо пред нашу струку последњих година поставља све учесталије и комплексније изазове. Пред нама, свим члановима Друштва, је задатак да се са тим изазовима успешно изборимо, у нади да ће већ до следећег јубилеја многи од њих бити превазиђени. Надам се да ћемо и у наредном периоду сви заједно наставити ка заједничком оснаживање не само Српског археолошког друштва, већ и археологије као струке.

Користим прилику да се на организацији LXVI годишњег скупа Српског археолошког друштва захвалимо нашим домаћинима из Градског музеја Сомбор, институције која ове године такође обележава 140 година рада, као и Министарству културе Републике Србије које је финансијски подржало одржавање скупа.

Адам Н. Црнобрња
Председник Српског археолошког друштва

ЧЕТВРТАК, 25. МАЈ 2023.

од 10h Пријављивање учесника, преузимање идентификационих картица и штампаног материјала. **ГРАДСКИ МУЗЕЈ СОМБОР**, Трг Републике 4, Галерија савремене уметности, уплата обавезне котизације од 2.500 дин за учеснике који нису чланови САД, 2.500 дин за заједничку вечеру.

13h **Свечано отварање скупа - Свечана сала, зграда Жупаније, Трг Цара Уроша 1**

Антонио Ратковић, градоначелник Града Сомбора

Давид Фирањ, директор Градског музеја Сомбор

Адам Црнобрња, Председник Српског археолошког друштва

Пленарна излагања:

Викторија Узелац, Анђелка Путица, 140 ГОДИНА ГРАДСКОГ МУЗЕЈА СОМБОР

Ивана Живаљевић, Кристина Пенезић, МИЛЕНИЈУМИ ЖИВОТА НА ЛОКАЛИТЕТУ МАГАРЕЋИ МЛИН

14h **Коктел и кетеринг, Двориште Градског музеја Сомбор**

15h **Рад по секцијама и сесијама**

Секција за средњовековну археологију

Секција за класичну археологију

Секција за археометрију, археотехнологију, геоархеологију и експерименталну археологију

СЕКЦИЈА ЗА СРЕДЊОВЕКОВНУ АРХЕОЛОГИЈУ

(секција, М. Бугар)

15h - Културни центар Лаза Костић, Венац Радомира Путника 2

Милан Продановић, ПРЕГЛЕД МАТЕРИЈАЛНИХ ОСТАКА СЛОВЕНА НА ТЕРИТОРИЈИ ГРЧКЕ

Милица Радишић, НОВАЦ КАО ГРОБНИ ПРИЛОГ У НЕКРОПОЛАМА АРПАДОВСКОГ ПЕРИОДА У ВОЈВОДИНИ – НАДРЕГИОНАЛНА ПЕРСПЕКТИВА

Филип Стефановић, Бранислав Стојановић, АРХЕОЛОШКА ИСКОПАВАЊА НА ПРОСТОРУ СРЕДЊОВЕКОВНЕ ПЕТРУШКЕ ОБЛАСТИ 2022. ГОДИНЕ

Дискусија / Discussion

Andrea Rimpf, “VOLIO VIN DA ME VOLIŠ DA BUDEM CVIJET U TVOJOJ KOSI.”

Владан Видосављевић, Ирина Кајтез, Јасмина Фортић, ЛАТИНСКА ЦРКВА У ПОСТЕЊУ, ИСТРАЖИВАЊА 2022–23. ГОДИНЕ

Рашко Рамадански, ЖЕТОНСКА ИЗДАЊА ГРАДА НИРНБЕРГА

Дискусија / Discussion

СЕКЦИЈА ЗА КЛАСИЧНУ АРХЕОЛОГИЈУ

(секција, Н. Гавриловић Витас)

15h - Градски музеј Сомбор, Трг Републике 4, Галерија савремене уметности

Софија Петковић, ВРЕЛО-ШАРКАМЕН, АРХЕОЛОШКА ИСТРАЖИВАЊА ЗАПАДНЕ КАПИЈЕ И ЗАПАДНОГ БЕДЕМА ЦАРСКЕ РЕЗИДЕНЦИЈЕ

Бојана Племић, Озрен Домитер, НЕКА РАЗМАТРАЊА О ПРЕДСТАВИ СОЛА НА ОЛОВНИМ ПЛОЧИЦАМА КУЛТА ПОДУНАВСКИХ КОЊАНИКА

Марија Јовић, Бојана Илијић, АРХЕОЛОШКА ИСТРАЖИВАЊА,
ПРЕЗЕНТАЦИЈА И ПРОМОЦИЈА РИМСКОГ УТВРЂЕЊА И
ГРАДА ТИМАСУМ MINUS ОД 2019. ДО 2022. ГОДИНЕ

Надежда Гавриловић Витас, Ивана Поповић, МЕРМЕРНА СТА-
ТУА ХЕРКУЛА СА ТЕРИТОРИЈЕ БАСИЈАНА (BASSIANAE)

Бебина Миловановић, Ивана Косановић, Бојан Поповић, СИС-
ТЕМАТСКА ИСТРАЖИВАЊА РИМСКОГ УТВРЂЕЊА ГЕРУ-
ЛАТА У СЕЛУ МИРОЧ ТОКОМ 2022. ГОДИНЕ

Дискусија / Discussion

Владимир П. Петровић, Гордан Јањић, ДУНАВСКИ ЛИМЕС У
ГОРЊОЈ МЕЗИЈИ: ЛОКАЛИТЕТ ЋЕТАЋЕ-РАДУЈЕВАЦ, НА
УШЋУ ТИМОКА У ДУНАВ

Љубиша Васиљевић, АНТИЧКИ ТОПОНИМИ ПОВЕЗАНИ СА
ЛЕКОВИТИМ ИЗВОРИМА У СРБИЈИ

Милка Ђукић, ЖРТВЕНИК ИЗ БОСАНСКОГ ГРАХОВЦА, СЛУ-
ЧАЈНИ НАЛАЗ И ЊЕГОВА КОНЗЕРВАЦИЈА

Душан Којић, АРХЕОЛОШКА ИСТРАЖИВАЊА НА ЛОКАЛИ-
ТЕТУ МАНАСТИРИШТЕ У КИЈЕВЦИМА У 2022. ГОДИНИ

Дискусија / Discussion

СЕКЦИЈА ЗА АРХЕОМЕТРИЈУ, АРХЕОТЕХНОЛОГИЈУ, ГЕОАРХЕОЛОГИЈУ И ЕКСПЕРИМЕНТАЛНУ АРХЕОЛОГИЈУ

(секција, В. Димић)

15h - Сала Градске куће, Трг светог тројства 1

Селена Витезовић, НЕОЛИТСКА КОШТАНА ИНДУСТРИЈА
СА ЛОКАЛИТЕТА КЛЕНАК – АЦИНЕ ЊИВЕ:
ПРЕЛИМИНАРНИ РЕЗУЛТАТИ

**СЕСИЈА: „LIVING TWICE“ – SEKUNDARNA UPOTREBA
PREDMETA I PROSTORA U ARHEOLOŠKOM ZAPISU**

(сесија, В. Димић и Ј. Вуковић)

15h - Сала Градске куће, Трг светог тројства 1

Vidan Dimić, Dragana Antonović, VIŠESTRUKЕ BIOGRAFIJE GLAČANOG I ABRAZIVNOG KAMENOG ORUĐA U KASNOM NEOLITU SRBIJE

Dragana Rajković, KAMENI NALAZI U GROBOVIMA LENĐELСKE POPULACIJE NA LOKALITETU KOTLINA-SZU-ZAI HEGY, HRVATSKA

Марија Свилар, СЕКУНДАРНА УПОТРЕБА ГРНЧАРИЈЕ У КАСНОНЕОЛИТСКИМ ОБЈЕКТИМА НА ПРОСТОРУ ЦЕНТРАЛНОГ БАЛКАНА

Дискусија / Discussion

Ina Miloglav, ŽIVOTNI CIKLUS VUČEDOLSKIH POSUDA: POPRAVCI I SEKUNDARNA UPOTREBA

Драгана Антоновић, МЕТАЛ ЗА СВА ВРЕМЕНА: ДУГИ ЖИВОТ ПРАИСТОРИЈСКОГ БАКАРНОГ ОРУЂА

Emilija Nikolić, GRAĐEVINSKI MATERIJAL U CIRKULARNOJ EKONOMIJI ISTORIJSKOG PREDELA VIMINACIJUMA

Дискусија / Discussion

18h **Инфо панел „Година археологије 2025“, двориште
Градског музеја Сомбор**

19h **Отварање изложбе: Круг живота и смрти. Анализе
другачијих перспектива, сала за тематске изложбе,
Градски музеј Сомбор**

ПЕТАК 26. МАЈ 2023.

9–12h Рад по секцијама и сесијама

- Секција за праисторијску археологију
- Секција за заштиту археолошког наслеђа
- Секција за биоархеологију

13h **Одржавање XLVI редовне/изборне Скупштине САД
(Градски музеј Сомбор)**

14h ***Коктел и кетеринг, Двориште Градског музеја Сомбор***

15.30h **Наставак рада по секцијама и сесијама**

20h **Заједничка вечера, Етно ресторан “Фијакер”, Парк
Хероја**

**СЕКЦИЈА ЗА ПРАИСТОРИЈСКУ АРХЕОЛОГИЈУ
(секција, Д. Милановић)**

9h - Градски музеј Сомбор, Трг Републике 4, Галерија савремене
уметности

Јована Јанковић, АКТИВНОСТ ЛЈУДИ И КРУПНИХ МЕСОЖ-
ДЕРА ТОКОМ РАНОГ ГОРЊЕГ ПАЛЕОЛИТА НА ПРОСТОРУ
ЦЕНТРАЛНОГ БАЛКАНА: ПЕЋИНЕ БУКОВАЦ И ОРЛОВАЧА

Ivana Živaljević, Kristina Penezić, Anđelka Putica, Jugoslav Pendić,
Viktorija Uzelac, Tamara Blagojević, Giulia Zampirolo, Jelena Jova-
nović, Mikkel Winther Pedersen, Sofija Stefanović, MILENIJUMI
MAGAREĆEG MLINA: OD ZABORAVA DO NOVIH REZULTA-
TA SAVREMENIH MULTIDISCIPLINARNIH ISTRAŽIVANJA

Ана Смук, Манс Схеперс, Марко Мадела, Луси Кубиак-Мартенс,
Елена Фамилето, Ким Кохен, Ханс Хаусман, ПРОНАЋИ ПОГОД-
НО ТЛЕ: ИСТРАЖИВАЊЕ НАСТАНКА ПОЉОПРИВРЕДЕ У

ХОЛАНДСКИМ НИЗИЈАМА КРОЗ (РАЗ)ОТКРИВАЊЕ ПОТОПЉЕНИХ РЕЧНИХ СИСТЕМА

Драган Милановић, ИНОВАЦИЈЕ У ПРОЦЕСУ ТКАЊА И ПРОМЕНЕ У ПРИВРЕДИ И ДРУШТВУ ЗАЈЕДНИЦА 5. МИЛЕНИЈУМА ПРЕ Н. Е. НА ЦЕНТРАЛНОМ БАЛКАНУ И СУСЕДНИМ РЕГИЈАМА

Дискусија / Discussion

Ружица Савић, УЛОГА РОВОВА НА КАСНОНЕОЛИТСКОМ ЛОКАЛИТЕТУ ДРЕНОВАЦ КОД ПАРАЋИНА

Драган Милановић, Мирослав Кочић, Урош Николић, Маринко Антонијевић, Зорана Младеновић, ПРОСТОРНИ РАСПОРЕД И ФУНКЦИЈЕ СТРУКТУРА ИЗ КАСНОГ НЕОЛИТА НА ЛОКАЛИТЕТУ АЦИНЕ ЊИВЕ-БРАЈКОВО КОД КЛЕНКА

Dragana Stojić, Saša Živanović, Adam Crnobrnja, Miloš Spasić, COMMUNAL PROJECTS THAT CURATED SETTLEMENT HISTORIES: DITCHES AT LATE VINČA CULTURE SITE IN STUBLINE

Драган Милановић, Мирослав Кочић, Срећко Живановић, Јован Ђајић, Марија Свилар, ПРОСТОРНИ РАСПОРЕД И ФУНКЦИЈЕ СТРУКТУРА ИЗ КАСНОГ ЕНЕОЛИТА НА ЛОКАЛИТЕТУ АЦИНЕ ЊИВЕ-БРАЈКОВО КОД КЛЕНКА

Дискусија / Discussion

Александар Капуран, Марио Гаврановић, РЕЗУЛТАТИ ПРВИХ ПЕТ ГОДИНА МЕЂУНАРОДНОГ ПРОЈЕКТА „БРОНЗАНО ДОБА У СЕВЕРОИСТОЧНОЈ СРБИЈИ: МЕТАЛУРГИЈА, НАСЕЉА И НЕКРОПОЛЕ“

Јован Митровић, ХОРИЗОНТ РАНОГ БРОНЗАНОГ ДОБА НА НАЛАЗИШТУ ГРАДИНА НА РЕЦИ БОСУТ

Marija Ćuković, Jovan Koledin, GROBNI RITUAL VATINSKE KULTURE

Marina Dević, VATINSKA KULTURA U SEVEROISTOČNOJ SRBIJI

Дискусија / Discussion

Martina Blečić Kavur, Dušan Medin, WEAPONS, TOOLS AND SYMBOLS: LATE BRONZE AGE AXES FROM MONTENEGRO

Рашко Рамадански, ПОЗНОБРОНЗАНОДОПСКА ОСТАВА ИЗ ПОЉАНИЦЕ КОД БЕЧЕЈА

Милица Миладиновић, Александар Булатовић, Војислав Филиповић, МАЧ СА ПУНОЛИВЕНОМ ДРШКОМ ИЗ КОРИТА ЗАПАДНЕ МОРАВЕ

Marko Dizdar, Tomislav Hršak, Domagoj Dujmić, GROBLJE KASNOG BRONČANOG I STARIJEG ŽELJEZNOG DOBA VATINA-SREDNO

Дискусија / Discussion

Daria Ložnjak Dizdar, Aleksandar Kapuran, DJETINJSTVO U SREDNJEM PODUNAVLJU OD 11. DO 7. ST. PRE N. E.

Драган Јацановић, Војислав Филиповић, ОСТАВА СТАРИЈЕГ ГВОЗДЕНОГ ДОБА ИЗ СЕЛА СРЕДЊЕВА НА ПЕКУ

Иван Нинчић, Јован Митровић, Александар Булатовић, Огњен Младеновић, Драган Јацановић, Саша Живановић, Војислав Филиповић, ПРЕЛИМИНАРНИ РЕЗУЛТАТИ ЗАШТИТНИХ АРХЕОЛОШКИХ ИСТРАЖИВАЊА НА ТРАСИ САОБРАЋАЈНИЦЕ ПОЖАРЕВАЦ-ВЕЛИКО ГРАДИШТЕ-ГОЛУБАЦ ТОКОМ КАМПАЊА 2022. И 2023. ГОДИНЕ

Дискусија / Discussion

СЕКЦИЈА ЗА ЗАШТИТУ АРХЕОЛОШКОГ НАСЛЕЂА

(секција, А. Алексић)

9h - Културни центар Лаза Костић, Венац Радомира Путника 2

Петар Милојевић, Соња Перић, Александар Капуран, СИСТЕМАТСКА АРХЕОЛОШКА ПРОСПЕКЦИЈА ЈАГОДИНСКОГ КРАЈА: ОСНОВНЕ СМЕРНИЦЕ ПРОЈЕКТА, ПРИНЦИПИ И МЕТОДЕ ИСТРАЖИВАЊА

Јулијана Пешић, Смиља Јовић, Владимир Стевановић, Владимир Стојановић РЕКОГНОСЦИРАЊЕ АРХЕОЛОШКИХ ЛОКАЛИТЕТА НА ТЕРИТОРИЈИ ОПШТИНЕ ЛЕБАНЕ

Владан Видосављевић, Ирина Кајтез, ЛАТИНСКА ЦРКВА У ПОСТЕЉУ, ЈОШ ЈЕДАН ПРИМЕР НЕПРЕКИДНОГ УНИШТАВАЊА БАШТИНЕ

Ненад Јончић, Неда Мирковић Марић, Драган Б. Јовановић, МОГУЋНОСТИ ПРИМЕНЕ ДРОНОВА СА ЛИДАР (LiDAR) СИСТЕМОМ У АРХЕОЛОШКОЈ ПРАКСИ

Ненад Јончић, Адам Црнобрња, Александар Алексић, ПРИМЕНА МОБИЛНЕ ЛИДАР (LiDAR) ТЕХНОЛОГИЈЕ У ЗАШТИТНОЈ АРХЕОЛОГИЈИ

Дискусија / Discussion

Јасминка Богић, Александар Алексић, ПРИМЕРИ ЗАШТИТЕ АРХЕОЛОШКОГ НАСЛЕЂА ТОКОМ ИЗГРАДЊЕ ГАСОВОДА НИШ-ДИМИТРОВГРАД 2023. ГОДИНЕ – ТЕХНИЧКИ И МЕТОДОЛОШКИ АСПЕКТИ

Јелена Анђелковић Грашар, Стефан Станчић, ЗАШТИТА АРХЕОЛОШКОГ НАСЛЕЂА И МЛАДИ – СТВАРНА И/ИЛИ ВИРТУЕЛНА РЕАЛНОСТ: COOLTOUR ПРОЈЕКАТ КАО ПРИМЕР ДИЈАЛОГА

Адам Н. Црнобрња, Александар Алексић, АРХЕОЛОШКО НАСЛЕЂЕ И ЛЕГИСЛАТИВА: ТРЕНУТНО СТАЊЕ И ПЕРСПЕКТИВЕ

Адам Н. Црнобрња, СТУДИЈЕ ЗАШТИТЕ КУЛТУРНОГ НАСЛЕЂА: МОГУЋНОСТИ И ОГРАНИЧЕЊА

Дискусија / Discussion

Александар Алексић, СТАНДАРДИЗАЦИЈА МЕТОДА АРХЕОЛОШКИХ ИСТРАЖИВАЊА

Александар Алексић, ТЕНДЕРИ ЗА АРХЕОЛОШКА ИСТРАЖИВАЊА И АРХЕОЛОШКО ПРАЋЕЊЕ – НЕДОСТАК КОНТРОЛЕ

Александар Алексић, НОРМИРАЊЕ ТРОШКОВА РАДА АРХЕОЛОГА НА ТЕРЕНУ И ЗАШТИТА НА РАДУ У ОКВИРУ ТЕРЕНСКИХ АРХЕОЛОШКИХ ИСТРАЖИВАЊА

Александар Алексић, НАГЛО ПОВЕЋАЊЕ ОБИМА ПОСЛА НА ЗАШТИТИ АРХЕОЛОШКОГ НАСЛЕЂА ПОД УТИЦАЈЕМ ИНТЕНЗИВИРАНЕ ИЗГРАДЊЕ

Дискусија / Discussion

СЕКЦИЈА ЗА БИОАРХЕОЛОГИЈУ

(секција, Д. Вуловић)

9h - Народно позориште Сомбор, Трг Косте Трифковића 2

Ђурђа Обрадовић, ПРЕЛИМИНАРНИ РЕЗУЛТАТИ АРХЕОБОТАНИЧКЕ АНАЛИЗЕ СА ПРАИСТОРИЈСКИХ НАЛАЗИШТА ЛАЂАРИШТЕ И ДИВЉЕ ПОЉЕ

Селена Витезовић, КОСТИ ПТИЦА КАО СИРОВИНА ЗА ИЗРАДУ АРТЕФАКАТА У ПРАИСТОРИЈИ

Mario Carić, Mario Novak, MORE I KOPNO: PREHRANA I ZDRAVLJE BRONČANODOBNIH STANOVNIKA ISTRE

Јелена Марковић, Даница Грујић, Анђелка Путица, Софија Стефановић, АНТРОПОЛОШКА АНАЛИЗА СКЕЛЕТНИХ ОСТАКА ИНДИВИДУА ИЗ ПЕРИОДА КУЛТУРЕ ГРОБНИХ

ХУМКИ (1600–1200. Г. П. Н. Е.) САХРАЊЕНИХ НА ЛОКАЛИТЕТИМА РАСТИНА (УЛИЦА ВУКА КАРАЏИЋА) И ГАКОВО (ЛОКАЛИТЕТ ВАСИН ДО)

Марија Кречковић Гавриловић, УТИЦАЈ СТРЕСА ПРЕЖИВЉЕНОГ У ДЕТИЊСТВУ НА ПРИСУТНОСТ И УЧЕСТАЛОСТ МАРКЕРА НЕСПЕЦИФИЧНОГ СТРЕСА: НЕКРОПОЛЕ МОКРИН И ОСТОЛИЋЕВО

Дискусија / Discussion

Драгана Вуловић, ЈАГОДИН МАЛА – ПРЕЛИМИНАРНИ РЕЗУЛТАТИ ПАЛЕОДЕМОГРАФСKE АНАЛИЗЕ

Наташа Миладиновић-Радмиловић, Драгана Вуловић, Илија Микић, ПОЈАВА ЧИРА, ЊЕГОВА ЕТИОЛОГИЈА И МОГУЋНОСТ ЛЕЧЕЊА У СРЕДЊЕМ ВЕКУ

Веда Микашиновић, Ксенија Ђукић, ВЕЛИКА БОЛЕСТ, МАЛО ОБОЉЕЊЕ: ПАЛЕОЕПИДЕМИОЛОШКА СТУДИЈА КОШТАНИХ ИНДИКАТОРА АНЕМИЈСКОГ СТРЕСА

Немања Марковић, ПАЛЕОПАРАЗИТОЛОГИЈА: УВОД У ПРОУЧАВАЊЕ ПАРАЗИТСКИХ ИНФЕКЦИЈА КОД ЉУДИ И ЖИВОТИЊА У ПРОШЛОСТИ

Дискусија / Discussion

СУБОТА 27. МАЈ 2023.

9h **Екскурзија, Музеј Батинске битке, полазак организованим превозом испред ГМС, освежење на чарди „Пикец“**

СЕКЦИЈА ЗА ЗАШТИТУ АРХЕОЛОШКОГ НАСЛЕЂА **(секција, А. Алексић)**

Петар Милојевић, Археолошки институт, Београд
Александар Капуран, Археолошки институт, Београд
Соња Перић, Завичајни музеј Јагодина

СИСТЕМАТСКА АРХЕОЛОШКА ПРОСПЕКЦИЈА ЈАГОДИНСКОГ КРАЈА: ОСНОВНЕ СМЕРНИЦЕ ПРОЈЕКТА, ПРИНЦИПИ И МЕТОДЕ ИСТРАЖИВАЊА

У циљу побољшања система заштите археолошке баштине и сакупљања научно-истраживачке грађе, покренут је пројекат *Систематска археолошка проспекција јагодинског краја*, који се од 2022. године спроводи кроз сарадњу Завичајног музеја Јагодина и Археолошког института, Београд. Прва истраживачка кампања била је усмерена на обилазак терена у сливу Белице, Јошанице и Штипљанске реке, приликом чега су обиђена 13 сеоска атара у којима је документовано 48 налазишта са којих је прикупљено 3619 примерака покретног археолошког материјала, од неолита до новог века. Поред стандардних метода просторног документовања налазишта и стилско-типолошког детерминисања археолошког материјала, уз упоређивање и синхронизовање са подацима из старе музејске евиденције, стављен је акценат на истраживања образаца насељавања и прикупљање грађе о палеоекономским потенцијалима у околини насеља. Теоријско-методолошки принципи таквих истраживања подразумевају мапирање налазишта на различитим картографским подлогама, попут топографских, геоморфолошких, литолошких и педолошких карти са основном тенденцијом да се утврде обрасци у одабиру локације за насељавање кроз различите периоде прошлости. Истраживања палеоекономских потенција укључују лоцирање корисних ресурса у простору који је дефинисан као економски слив налазишта (Site Catchment) и подразумева површину у радијусу од 1 до 10 km од центра насеља. За такав истраживачки концепт пожељни су подаци из петролошких, минеролошких и рударско-геолошких студија које су обично посвећене минералним депозитима од већег економског значаја, приликом чега се често запостављају мања лежишта, која могу подмиривати локалне потребе насеља из прошлости. За такве сврхе драгоцени су подаци из етнографије и топонимије, као и сведочења мештана који су из личних искустава или старијих предања сачували традицију о експло-

атацији лежишта попут глине, сумпора, соли, пигмената, метала и других ресурса. Теренска методологија у том смеру подразумева лоцирање лежишта и узораковање репроматеријала, који се даље могу користити за специјалистичке студије порекла сировина, односно за њихово употређивање са финалним производима, комбиновањем различитих метода физичко-хемијских анализа. Са друге стране педолошки подаци могу указивати на заступљеност натуралног биљног покривача и предиспозиције у пољопривредној експлоатацији.

Јулијана Пешић, Смиља Јовић, Владимир Стевановић,
Владимир Стојановић, Народни музеј Лесковац

РЕКОГНОСЦИРАЊЕ АРХЕОЛОШКИХ ЛОКАЛИТЕТА НА ТЕРИТОРИЈИ ОПШТИНЕ ЛЕБАНЕ

Пројекат „Рекогносцирање археолошких локалитета на територији општине Лебане“ одобрен од стране Министарства културе и информисања Републике Србије реализован је 2021. године од стране археолошког одсека Народног музеја у Лесковцу: Смиља Јовић, музејски саветник, Јулијана Пешић, музејски саветник, Владимир Стевановић, виши кустос, Владимир Стојановић, кустос, руководилац пројекта. Стручни консултант био је др Александар Булатовић, научни сарадник у Археолошком институту у Београду.

Општина Лебане припада Јабланичком округу, а насељена је у 39 брдско-планинских и равничарских насеља. По завршетку пројекта, евидентирано је 130 локалитета у 37 насељених места. 87 локалитета није до сада евидентирани у археолошкој литератури. 10 локалитета је вишеслојно, те је укупан број локалитета већи, разврстаних по епохама. 19 локалитета садрже остатке из доба праисторије - од тога 11 нових, са два вишеслојна локалитета. (14 насеља, 3 култна места, две некрополе). Из римског и рановизантијског перида евидентирано је 43 локалитета. 9 локалитета је вишеслојно, уз нових 27. (осам утврђења, 12 насеља, две некрополе, четири радионице, седам култних објеката; седам локалитета са остацима водовода, на једном остаци терми; за два локалитета не може утврдити какве остатке садрже). Највише евидентираних локалитета потиче из средњег века – укупно 74. Од тога 8 вишеслојних локалитета, уз 49 нових. (Евидентирано је 36 култних објеката, 15 некропола, 20 насеља и три неодређена локалитета). За пет локалитета није било могуће одредити којој епохи припадају.